

บทที่ 2

วิธีการวิจัย

การศึกษามหาชนของกลุ่มออมทรัพย์ในการพัฒนาชนบท ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการวิจัย ดังต่อไปนี้

กลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ คือ ตัวแทนจากครัวเรือนที่เป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา จำนวน 650 คน จาก 11 หมู่บ้าน รวม 16 กลุ่มออมทรัพย์
2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบโควตา (Quota Sampling) เลือกจากสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์กลุ่มละ 10 คน รวม 160 คน และคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์กลุ่มละ 5 คน รวม 80 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 240 คน และใช้การสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลากแบบไม่ใส่คืน (Sampling Without Replacement) จนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างครบตามที่ต้องการ ดังตาราง 1

ตาราง 1 กลุ่มตัวอย่าง

ชื่อกลุ่มออกหมาย	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
บ้านเกาะแค	15
บ้านคูคั่น	15
บ้านออกวัด	15
บ้านท่าคู	15
บ้านน้ำขาว	15
บ้านน้ำขาวใน	15
บ้านคลองห่าน	15
บ้านคลองแงะ	15
บ้านคูหัวนอน	15
บ้านต้นเหรียง	15
บ้านนาดี	15
บ้านหัวควน	15
ผู้ใหญ่บ้าน	15
สภาตำบล	15
กลุ่มสตรี	15
กลุ่มเครือข่าย	15
รวม 16 กลุ่ม	240

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-Structured Interview) เป็นการนำเอาวิธีการมานุษยวิทยามาประยุกต์ใช้ โดยใช้การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล (Individual Interview) การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) และจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) ประวัติส่วนตัว (Oral history) รวมทั้งการสังเกต (Observation) และการศึกษาจากเอกสาร (Documents) ในประเด็นเกี่ยวกับหัวข้อที่สัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยเข้าไปอาศัยพักแรมเป็นครั้งคราวในชุมชนที่ศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบไม่มีโครงสร้าง โดยมีแนวคำถาม (Interview Guide) ที่ผู้วิจัยได้จัดเตรียมไว้ล่วงหน้า ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ ประกอบด้วย 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
 - ตอนที่ 2 การพัฒนา คน เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สุขภาพอนามัย และการเมืองของสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์
 - ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อกลุ่มออมทรัพย์
2. แบบสัมภาษณ์คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
 ตอนที่ 2 บทบาทและวิธีการของกลุ่มออมทรัพย์ในการ
 พัฒนา คน เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา อนามัย และการเมือง
 ตอนที่ 3 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อ
 กลุ่มออมทรัพย์

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยมี
 ขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างเครื่องมือจากหนังสือและ
 เอกสารต่าง ๆ
2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทบาท
 ในการพัฒนาชนบท เพื่อรวบรวมเป็นแนวทางในการสร้าง
3. เสนอเครื่องมือต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณา
 แกไขข้อบกพร่องในด้านสำนวนภาษา และความถูกต้องของเนื้อหา
4. นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการปรับปรุงไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน
 3 ท่าน คือ 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สานิต บุญชู ภาควิชา
 สังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
 วิทยาเขตปัตตานี 2. คุณสุวิษ ฤกษ์จำนง พัฒนาการจังหวัดปัตตานี
 3. คุณจรรยา สุวรรณโชติ พัฒนาการอำเภอเมืองปัตตานี

ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity)
 โดยกำหนดให้คะแนนพิจารณาการตัดสิน (บุญเชิด ภิญโทอนันตพงษ์,
 2527 : 69) ดังนี้

ให้ +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาตาม
 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ให้ 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องหรือไม่
 สอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

วิธี -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อความนั้นไม่สอดคล้องกับเนื้อหา
ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

จากผลการพิจารณาตัดสินของผู้เชี่ยวชาญที่ได้นำไปหา
ค่าความตรงตามเนื้อหาได้จากสูตร (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์,
2534 : 108)

$$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องของข้อความ
กับเนื้อหาตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
 ΣR แทน ผลรวมคะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องที่คำนวณได้มากกว่าหรือเท่ากับ
0.5 ข้อความนั้นสอดคล้องกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ที่ข้อความใดมี
ค่าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า 0.5 ข้อความนั้นต้องถูกตัดออกไปหรือ
ต้องปรับปรุงแก้ไขใหม่ให้ดีขึ้น (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2531 : 124)
จากการหาค่า IOC ปรากฏว่า แต่ละข้อได้ค่า IOC ไม่ต่ำกว่า 0.5
โดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.66-1.00 (ดูรายละเอียดภาคผนวก 3
หน้า 140-146)

5. นำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบกับประชากรที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างแต่มี
คุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาไปครั้งนี้ คือ สมาชิก
กลุ่มออมทรัพย์บ้านวังใหญ่ อำเภอเทพา จังหวัดสงขลา จำนวน 15
คน โดยแบ่งเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 10 คน และคณะกรรมการ
กลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 5 คน เพื่อปรับปรุงข้อความให้
เหมาะสม รัดกุม และเข้าใจง่ายขึ้น

นอกจากนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตในการศึกษาสมาชิกและ
คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ในประเด็นเกี่ยวกับข้อคำถามที่ใช้ในการ
สัมภาษณ์ และการสนทนาพูดคุยแบบกันเอง (Individual talk)
ถึงสภาพทั่วไปของตำบลน้ำขาว ประวัติความเป็นมาหมู่บ้าน รวมทั้ง
ความเป็นมาและยุทธวิธีในการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาบทบาทของกลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการพัฒนาชนบท
ตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการ
ทางมานุษยวิทยา (Anthropological Approach) มาประยุกต์ใช้
โดยการเข้าไปอยู่ในชุมชนเป็นช่วง ๆ ช่วงละ 15 วัน มีขั้นตอนการ
เก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ผู้วิจัยเข้าไปชุมชนครั้งแรก เพื่อทำการศึกษานำร่อง
(Pilot Study) ในวันที่ 17 มิถุนายน 2536 โดยพบปะพูดคุยกับ
ผู้ริเริ่มก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์ คือ อาจารย์ชัย ยอดแก้ว และผู้ประสาน
งานกลุ่มออมทรัพย์คือ คุณอภิญา ยอดแก้ว เพื่อสอบถามรายละเอียด
ต่าง ๆ เกี่ยวกับกลุ่มออมทรัพย์ เช่น จำนวนสมาชิก คณะกรรมการ
วันส่งสัจจะออมทรัพย์ เพื่อวางแผนเก็บข้อมูลที่ต้องการต่อไป

2) ผู้วิจัยสัมภาษณ์ อาจารย์ชัย ยอดแก้ว ผู้ริเริ่ม
ก่อตั้งกลุ่มออมทรัพย์ตำบลน้ำขาว เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของ
กลุ่มออมทรัพย์ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non-
Structured Interview) รวมทั้งการพบปะพูดคุยกับชาวบ้าน
ตำบลน้ำขาวเกี่ยวกับความเป็นมาของกลุ่มออมทรัพย์ (วันที่ 19
กรกฎาคม 2536 - 21 มิถุนายน 2536)

3) ผู้วิจัยเข้าร่วมประชุมกับสมาชิกในวันที่มีการประชุม
และนัดส่งสัจจะออมทรัพย์ คือ ระหว่างวันที่ 2 - 16 ของทุกเดือน

ตามกลุ่มออมทรัพย์ต่าง ๆ จนครบทุกกลุ่ม เพื่อทำการสังเกต (Observations) เกี่ยวกับ บทบาทของคณะกรรมการ สมาชิก การแสดงออกของสมาชิกการชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ ให้กับสมาชิก (2 กรกฎาคม 2536 - 16 ตุลาคม 2536)

4) ผู้วิจัยสัมภาษณ์คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ใช้การ สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) รวมทั้ง การสนทนากลุ่ม (Group Discussion) โดยมีแนวคำถามประกอบการ สัมภาษณ์ (Interview Guide) ที่ผู้วิจัยเตรียมไว้ล่วงหน้า (2 กรกฎาคม 2536 - 16 ตุลาคม 2536)

5) ผู้วิจัยพบปะพูดคุยสนทนาวิสาสะกับสมาชิกกลุ่ม ออมทรัพย์ต่าง ๆ ทั้งเวลาที่มีการประชุม และที่บ้าน เพื่อเก็บรวบรวม ข้อมูลที่ต้องการ โดยอาศัยแนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์ (Interview Guide) ที่ผู้วิจัยได้เตรียมไว้ล่วงหน้าเป็นหลัก จนได้ข้อมูลครบตามที่ต้องการของทุกกลุ่มออมทรัพย์ (2 กรกฎาคม 2536 - 16 ตุลาคม 2536)

6) ผู้วิจัยใช้การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) เกี่ยวกับลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม ประชาชนของตำบล น้ำขาว โดยศึกษาจากข้อมูล กชช. 2 ค. และ เอกสารแนวทางการพัฒนาการเกษตรตำบลน้ำขาว อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา โดย นายณรงค์ คุลโน

7) ผู้วิจัยเขียนรายงานสรุปผลการวิจัยในแต่ละวัน หากพบข้อบกพร่องก็จะทำการสัมภาษณ์หรือพูดคุยกับกลุ่มตัวอย่าง ในประเด็นที่บกพร่อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณลักษณะ โดยภาพรวมใช้
ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละเพื่อบรรยายสภาพทั่วไปของสมาชิกและ
คณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์ สำหรับการนำเสนอข้อมูล จะนำเสนอ
ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive) โดยใช้สถิติในรูปตัวเลขที่เป็น
ค่าร้อยละ และตาราง